

ՕՐԱԳԻՐ ԶՄԻՒՆՈՒՄ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ԵՐԿՐՈՐԻ ՏԱՐԻ

ԶՄԻՒՆՈՒՄ ՀԱՐԱԹ 11 ՄԱՐՏ 1872

ԹԻԻ 931

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Կենցաղական հասարակության ուշադրութիւնը
Լապտանայի ծանր խնդրոյն վերայ ամփոփեալ է ըստ
մեծի մասին : Դժնէվի մէջ հաստատեալ միջնորդ
գատաւորաց ժողովը անցեալ շաբթու պիտի դադար-
ուէր յիշեալ վէճին վարչութ խորհրդու և երկու կող-
մէն յառաջ բերուած փաստերը քննելու համար :
Կըսուի թէ Լապտանայի կառավարութիւնը յանձնառու
կըլլայ միջնորդ գատաւորաց ընելու որոշումը ըն-
դունել, բայց միայն ի մասին ուղղակի ֆնասուց Լ-
լապտանայի : Իսկ անուղղակի կերպիւ եղած ֆնասուց
դառնալ, յիշեալ կառավարութիւնը նոր պայմաններով
նոր յանձնառուով մի հաստատել կուզէ :

Լոնտոնի Ինքնի Բաժնի ըրադիրը վստահութեամբ
գուշակել կըկարծէ որ Լապտանայի խնդիրը խաղա-
ղութեամբ պիտի վերջանայ :

Վիլիամ Սթրանտը զահագործող որդւոյն,
Կալէքսի իշխանին առողջութիւնը կատարելապէս
հաստատուելով, Կորին արքայազունն (հարձրութիւնը
ամսոյս առաջին օրը հասաւ ի փարիզ և անկէջ ի
վէրսայլ երթալով անասկեցեալ հասարակապետու-
թեան նախագահին հետ, և անոր փոխադարձ այցե-
լութիւնը ընկալաւ : Եւս այցելութեանց քաղաքա-
կան նշանակութիւն տուողներ պակաս չեն, բայց մեք
շատերուն հետ, չեմք կարծիք թէ ծանր հիւանդու-
թենէ նոր ելլող յիշեալ իշխանին քաղաքային սրկէ
պաշտօն մի յանձնուած լինի, թէ և ամենաթեթեւ :

Հեռագիրը մեծ հայրենասիրի մը՝ հօշակաւոր հա-
սարակապետական Մաժինիի մահուան լուրը կըբերէ
մեք : Մաժինի խոփալայող մէկն համարուած էր շա-
տերուն համար, սակայն անուրանալի է որ իւր բո-
լոր կենաց ասպարէզին մէջ Մաժինի միայն մէկ գա-
ղափարի կըծածայէր, այս է, իւր հայրենաց ա-
զատութեան : Ընկալ էր որ անխնայ յարասեւեթի
ամեն միջոց ի գործ կըդնէր, իւր հայրենակիցները
կըդրդէր, իտալիայի աղաւթութիւնը ձեռք բերելու
համար : Իտալիա չէր կրնար չսիրել զինքը, և այս
պատճառաւ էր անշուշտ որ Հոլովայի բարեամէն-
թին մէջ համակրական յայտարարութիւններ տեղի
ունեցան Մաժինիի մահուան առթիւ :

Վաղղի մէջ թաղաւորական կուսակցութիւնները
օրըստօրէ կըզօրանան, և հասարակապետութիւնը
վտանգի մէջ կըթողուին : Թիւրքի որ շատ առիթներու
մէջ հանդիսաւոր կերպով խոստացաւ հասարակապե-
տութիւնը անխախտ պահել, շատ դժուարութեամբ
նոյն կուսակցութիւններու դէմ կըմըցի :

Լանդոս սկիզբը վէրսայլի կառավարութիւնը 360
միլիոն ֆրանք ևս վճարելով Բրուսիոյ կառավարու-
թեան՝ երկրորդ միլիարի վճարումը լրացուցած է, և
կըմնայ տակաւին վճարելիք Բրուսիոյ կառավարութե-
ան դէմ վերաբ ֆրանք :

Սպանիայէն եկած լուրերը շատ տխուր են : Էս-
ղափոխութիւնը արդի կառավարութիւնը կործանել
կըսպանայ : Սպանիոյ Վէստե թագաւորը՝ որ վիք-
թոր-Լամանուէլ թագաւորին երկրորդ որդին է, Ի-
տալիայէն օդնութիւն խնդրէր է, և այս օրերս Եւ-
րոպայէն հասած հեռագրական լուրերուն նայելով,
Իտալիայի կառավարութիւնը նաւատորմի մը ուղղած
է դէպ ի Սպանիա :

Չեմք գիտեր թէ Սպանիայի ջուրերուն մէջ Իտա-
լիայի նաւատորմի մը ներկայութիւնը ինչ ազդեցու-
թիւն պիտի ունենայ Սպանիացոց վրայ : արդեօք
յեղափոխութիւնը զսպելու պիտի օգնէ, թէ նոյնը
աւելի զրկուելու շարժառիթ պիտի լինի :

Հունաստանի խորհրդանոցին մէջ վիճաբանական
մաքառումները այն աստիճան զրգուցին հակակարծիք
կուսակցութեանց կիրքերը, որ արևմտահեղ կուսինք
ժաղեցան և ոչսակաւ անձինք սպանուեցան :

ԱԶԳԱՅԻՆ

Արշալուստի 929 բուով ճրատարակեցինք, Սոյ
խնդրոյն նկատմամբ ամենայն Հայոց կարողականին
յանդիմանական հետադիրք՝ ուղղեալ առ Կ. Պօլսոյ
սրբազան Պատրիարքն : Ներկայ բուովս կընդատա-
րակեմք Նորին վեհափառ Սրբազնութեան ազդարա-
րական կոնգակց, զոր յուղարկած է Բերիոյ առաջ-
նորդ տէր Մկրտիչ սրբազան արքեպիսկոպոսին, Նո-
րին Գերապատուութեան՝ Սոյ կարողական ընտ-
րուել յառաջ :

Գեորգ ծառայ Գրիստոսի և անհատներէ կամօքն Աս-
տուծոյ կաթողիկոսապետ և կաթողիկոս ամենայն Հայոց
ծայրագոյն Պատրիարք համազգական նախամեծար ա-
թուոյ Արարատեան առաքելական մայր եկեղեցւոյ սըր-
բոյ կաթողիկէ Եջմիածնի, գերա Մկրտիչ արքեպիս-
կոպոսի հարազատի մայր Աթուոյ խնդալ ի Տէր :

Յօրէ յորմէ հետէ ամբարձար Քան Հայրապետական
անհատներէ կամօքն Աստուծոյ և ընտրութեամբ լու-
թեան ազդիս, զօրհանապազ նուիրին ժամբ և ընթացք
կենացս ի հոգացողութիւն և ի պաշտպանութիւն Հօտին
Քրիստոսի, ի բարոյական վերականգնումն նորին և ի
պայծառութիւն եկեղեցւոյ մերոյ սրբոյ, աւանդապա-
կայեալ նախնի սրբոյ Հայր կանոնայ, և հաւատարմա-
փրկչին մերոյ անստերիւր և փրկարար վարդապետու-
թեան, որ նախամեծար քարոզէ զսէր, և զմիութիւն և
զեղբայրսիրութիւն :

Ապաքին անհատներն աղէտը և անբարեբեկ միջոց
որդեգորով Հօր տեսնելով վտարանգիւր և անդրադարձ
զսիրելի որդիս տարաբաղդ հայրենեաց, մանաւանդ զի
ուրեք ուրեք առաջնորդեալք նոյս ի մերոց վարձեալ
պաշտօնէից և յօտարաց յառաւել ևս ի հեռուորն վարին
անապատ պանդխտութեան, տակաւ առ տակաւ խոր-
թանալ ըստ ամենայնի ի զթաւառ գրկաց Մօրն լուսոյ:
Արդ զորով մեր հեռի ի վտարանգիւր որդւոց մերոց սի-
րելեաց բազմօք իմն ասպարիկօք, քանի՜ տաղնապ, և
նրջալի դժուարին է մեզ ընդ փոյթ հասանել օգնութեան
և զառաջս առնուլ ֆնասուց և զարման մատուցանել
վտանգացն, որպէս և յայս նուազ ուր ուրեմն լուաք ըզ-
պարականուն վճիռ երեսփոխանական ժողովոյն Կ. Պօլսոյ
վան ընտրութեան ձերոյ և վաւերացման ի հակաթուռ
կաթողիկոսութեան Սոյ :

Ձեն ինչ պէտք բացատրութեանց ի հմտութիւն ան-
ցիցն յաղագս կանխատես լինելոյ ամենայն վտանգաց ա-
պառնոյն, պառակտման ասեմ և զորման ազդի մերոյ և
եկեղեցւոյ ի վիճ կորստեան ի խոտոր ընթացից Պատ-
րիարքարանին Պօլսոյ : զի եթէ բարոյական միութիւն
Հայաստանեայց՝ զոր պաշտպանեցին սուրբ Հայր եկեղեց-
ւոյ մերոյ ի դառն ժամանակս հալածեալք՝ շարժարեալք
և զման անգամ հալածեալք ի բազմադիմ թշնամեաց, և
առ մեզ աւանդեալ հասուցին, քանի՜ առաւել յայտ
աղաւթութեան ժամանակս, փոխանակ առաւել ևս մի-
անալոյ հաստապինդ շարժապօք սիրոյ՝ և լինելոյ հաւա-
տարմ ժառանգք նուիրական աւանդութեանց նախ-
նեաց, անպատեհ խնդիրս յարուցանելով առիթ լինին
բաժանման միութեան եկեղեցւոյ Հայոց, արկանելով
զանձինս ընդ ծանր պատասխանատուութեամբ առաջի
Աստուծոյ և եկեղեցւոյ մերոյ, և որ առաւել ֆնասակարն
է՝ յեկեղեցականաց ոմանք յանձնապատասխան ժպրհին ի
նոյն, որոց չներեն երբեք եկեղեցական իրաւունք ձեռ-
նամբիլ, և տքնին արկանել և զԶեղի նոյն վիճ :

Արդ արժանացեալ Ձեր պաշտօնի առաքելութեան
այսինքն է սրբազան աստիճանի կաթողիկոսութեան աստ
ի Ս. Եջմիածին, և տուեալ լուստու և զերդումն ի մայր
Տաճարիս կաթողիկէի հաւատարմ կալ և մնալ յամե-
նայն իրաւանց և ծայրագոյն իշխանութեան մայր Ա-
թուոյս և գահակալի նորին և յաջորդացն, անշուշտ
եմք, զի հեռի է ի մտաց ձերոց զործելի ֆնաս ընդհան-
րութեան ազդիս և հախառակ կամաց յաջորդաց սրբոյ
առաքելոցն Թաղէի և Բարդուղիմեայ և առաքելաւարատ

Հօր մերոյ Լուսաւորչի երկրորդի Ս. Գրիգորի, և ըն-
դունել զայնալիս պաշտօն, որ ոչ պատիւ ընծայէ Զեղի
և անտարակոյ կարէ զհետ բերել զկործանումն ազդի և
եկեղեցւոյ առ յանայն, մանաւանդ առանց կանխազի-
տութեան և բարեկարգելոյ մեր զպօրինի ընթացս վի-
ճակաւորաց Սոյ և Աղթամարոյ, զոր ձեռնարկեալ
խկէտք ի լինել մեր ի վերջին նուազի ի Կ. Պօլսո, ո-
րում չէքն անտեղեակ :

Յոյս մեր հաստատուն է ի Տէր, զի անմոռոյ ի մոի
ունելով զսրբազան պարտիս կոչման և աստիճանի ձերոյ
և զուրտ և զերդումն որ առ Աստուած, զոր մեր յիշե-
ցուցանեմք Զեղ Հայրապետական այսու սրբոյ և օրհնու-
թեան կոնգակաւս, և աղթութ առնեմք յամենայն ժամ,
և ըզձամբ յոյժ լինել ձեզ ըստ ամենայնի նախնաւորն
զիր իրաւանց մայր Աթուոյ վանն օգտի և միութեան
ազդիս, և յարգել յամենայն սրտէ և ի մտաց զաւանդու-
ն և զկանոնս նախնեաց մերոց սրբոյ, որ զընդգնեալսն և
զհակառակորդս եւթարկեն զատապարտութեան, և
արժանաւոր որդի արժանաւոր Ս. Հայր՝ և արժանեք
տիր աշակերտ աւանդապաշտօրք վարդապետաց հոն
ղխանալ ի փառս միոյն Աստուծոյ Ս. Երրորդութեան,
յօգուտ տուապեալ ազդիս և ի պատիւ անուան ձերոյ
որով միութարութիւն մեծ լիցի բազմապիւշտ սրտի մերոյ :

Ողջ էրուր զօրացեալ Տէրաւոր :

ԳԵՈՐԳ Գ.

Կաթողիկոս ամենայն Հայոց :

Ի 15 Դեկտ. 1871, ի Ս. Եջմիածին :

Լահատիկ Լեզիպոսի ազդային վարչութեան առ
Կ. Պօլսոյ սրբազան Պատրիարքն գրած նամակին
պատճէնը, զոր մեր նախընթաց թուով չլրացաք հը-
րատարակել՝ տեղ չունենալուս պատճառաւ :

Ամենապատիւ սրբազան Հայր,

Ըստ արտօնութեան սահմանադրական օրինոյց, Ե-
զիպոտահայքս օրինաւոր քուէարկութեամբ, մեզ համար
Առաջնորդ մի ընտրած էինք ասկէ հինգ տարի առաջ, և
քուէից արդիւնքը կեղոր. Վարչութեան իմացուցած :

Արդ այս անգամ Զեր Սրբազնութիւնը կիսային քա-
ղաքական Ժողովոյս, թէ գերա Մեարմը կաթողիկոսի
սահմանադրապէս ընտրութիւնը վաւերացած է կեղոր-
նական Վարչութենէ և առաջնորդական հրովարտելը
պաշտօնապէս Ն. Սրբազնութեան յոռնուած : Եւ ու
եզիպոտահայոց արգար իրաւունքն՝ թէ և ոչ, բայց ի
վերջոյ յարգուած ըլլալուն, իրենց չորհրդականութիւն-
ները կըյայտենն :

Զեր Սրբազնութիւնը՝ ըստ խնդրոյ Աստուածատուր
վարդապետի, կըպահանջէ որ նոյնին աստ սենեկի մը մէջ
ունեցած զոյքը՝ Երուսաղէմայ միաբան արժաւ. Ներսէս
վարդապետի յանձնուի : Վարչութիւն Զեր Սրբազնու-
թեան հրամանը զործադրելու պատրաստ ըլլալ իմացը-
նելով, կաղաչէ որ վերջիշեալ զոյցն ցուցակը զրկել բա-
րեհաճիք, որ ըստ այնմ յանձնէ զանոնք :

Կեղրոնական Վարչութիւնը տասն տմիս առաջ, ըստ
խնդրոյ ամենա. Եսայի Պատրիարքի և իւր փոխար-
դին, հրաւիրած էր զըրբեխնամ առաջնորդ մեր ի Կ.
Պօլսո, որպէսզի Երուսաղէմայ միաբան Աստուածատուր
վարդապետի՝ ազդիս կնիքները անպատեւած բլլալուն հա-
մար ծագած գծտութեանց զատը տեսնուի և յանցաւո-
րը պատժուելով՝ անմեղ վարձատրուի : Բայց Զեր Սըր-
բազնութիւնը՝ ազդիս պատուոյն վերաբերեալ սոյն ամե-
նաձանր խնդրոյն՝ հաշտութեամբ վերջացած ըլլալը չե-
լած է միայն. և այն՝ իրր անձնական վէճ, որուն վերայ
եզիպոտահայքս մեծադուամար ծախքեր ընել ստիպուեցան :
Արդ Վարչութիւնս փութաց սոյն դատին տեղեկապիւր
պահանջել գերա Մեարմը արքեպիսկոպոս, որպէսզի
կարենայ ստոյգ և կատարեալ տեղեկութիւն ստանալ
սոյն ազդային պատուոյ և շահու խնդրոյ վերայ, աղա-
չելով զնա միանգամայն որ Զեր Սրբազնութեան պաշ-
տօնական նամակին մէջ յիշուած հրահանգին՝ ժողովոյս
վերաբերեալ մասերը, եթէ կան, մեզ խնայել հաճի :

